

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Säädösten kääntäminen englanniksi ja valtiosopimusten suomentaminen

Päivitetty 4/2019

Valtioneuvoston kanslian julkaisusarja 2019:9

Säädösten kääntäminen
englanniksi ja
valtiosopimusten suomentaminen

Valtioneuvoston kanslia
Vieraiden kielten yksikkö
Helsinki 2019

Valtioneuvoston kanslia

ISBN: 978-952-287-705-5

Taitto: Valtioneuvoston hallintoyksikkö, Julkaisutuotanto

Helsinki 2019

Kuvailulehti

Julkaisija	Valtioneuvoston kanslia	11.4.2019
Tekijät	Käännös- ja kielitoimiala, vieraiden kielten yksikkö	
Julkaisun nimi	Säädösten kääntäminen englanniksi ja valtiosopimusten suomentaminen	
Julkaisusarjan nimi ja numero	Valtioneuvoston kanslian julkaisuja 2019:9	
ISBN PDF	978-952-287-705-5	ISSN PDF 2490-1164
URN-osoite	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-705-5	
Sivumäärä	29	Kieli suomi
Asiasanat	säädos, valtiosopimus, kääntäminen	
Tiivistelmä	Säädösten kääntäminen englanniksi ja valtiosopimusten suomentaminen -oppaaseen on koottu tietoa ja ohjeita suomalaisten säädösten kääntämisestä englanniksi sekä valtiosopimusten kääntämisestä englannista suomeksi. Oppaassa – listataan terminologiaa ja fraaseja, joita käännöksissä on käytettävä– kerrotaan kuinka säädökset on nimettävä– kerrotaan, kuinka merkitään otsikot, viittaukset ja numerointi– annetaan joitakin kielenkäyttöohjeita– valotetaan Suomen lainsäädännön suhdetta EU:n lainsäädäntöön kääntämisen näkökulmasta– listataan valtiosopimusten suomentamisessa käytettävää terminologiaa ja fraseologiaa. Oppaan ohjeistus on tarkoitettu noudatettavaksi kaikissa säädöskäännöksissä ja valtiosopimusten suomennoksissa. Ohjeistusta päivitetään tarvittaessa.	
Kustantaja	Valtioneuvoston kanslia	
Julkaisun myynti/ jakaja	Sähköinen versio: julkaisut.valtioneuvosto.fi http://vnk.fi/kaannos-ja-kielipalvelut/sanastot Julkaisumyynti: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Presentationsblad

Utgivare	Statsrådets kansli	11.4.2019	
Författare	Översättnings- och språksektorn, enheten för främmande språk		
Publikationens titel	Översättning av författningar till engelska och översättning av fördrag till finska		
Publikationsseriens namn och nummer	Statsrådets kanslis publikations 2019:9		
ISBN PDF	978-952-287-705-5	ISSN PDF	2490-1164
URN-adress	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-705-5		
Sidantal	29	Språk	finska
Nyckelord	författning, fördrag, översättning		
Referat	I handboken <i>Översättning av författningar till engelska och översättning av fördrag till finska</i> finns det information och anvisningar om översättning av författningar från finska till engelska och om översättning av fördrag från engelska till finska. I handboken – listas terminologi och fraser som ska användas i översättningarna– anges hur författningar ska namnges– anges hur rubriker, hänvisningar och numreringar ska märkas ut– ges en del språkråd– redogörs för den finska lagstiftningens förhållande till EU:s lagstiftning med avseende på översättning– listas terminologi och fraser som ska användas i de finska översättningarna av fördrag. Anvisningarna i handboken ska iaktas i alla författningsöversättningar och översättningar av fördrag. Anvisningarna revideras vid behov.		
Förläggare	Statsrådets kansli		
Beställningar/distribution	Elektronisk version: julkaisut.valtioneuvosto.fi http://vnk.fi/kaannos-ja-kielipalvelut/sanastot Beställningar: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi		

Description sheet

Published by	Prime Minister's Office	11 April 2019
Authors	Foreign Languages Unit, Translation and Language Division	
Title of publication	Guide to Translating Finnish Statutes into English and Treaties into Finnish	
Series and publication number	Publications of the Prime Minister's Office 2019:9	
ISBN PDF	978-952-287-705-5	ISSN (PDF) 2490-1164
URN address	http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-287-705-5	
Pages	29	Language Finnish
Keywords	statute, treaty, translation	
Abstract	This <i>Guide to Translating Finnish Statutes into English and Treaties into Finnish</i> contains instructions and advice for translating Finnish legislation into English and for producing Finnish translations of English treaties. The guide includes: – a list of terms and phrases that should be used in translations– advice on translating the names of statutes– instructions on the use of headings, cross-references and numbering– advice on other language matters– information on the relationship between Finnish and EU legislation from a translation viewpoint– a list of terms and phrases that should be used in translating treaties into Finnish. The guide's instructions and advice should be followed in all English translations of Finnish statutes and Finnish translations of treaties. The guide will be updated as necessary.	
Publisher	Prime Minister's Office	
Publication sales/ Distributed by	Online version: julkaisut.valtioneuvosto.fi http://vnk.fi/kaannos-ja-kielipalvelut/sanastot Publication sales: julkaisutilaukset.valtioneuvosto.fi	

Sisältö

1	Taustaa	9
1.1	Lainsäädäntöprosessi	10
1.2	Suomen lainsäädännön suhde EU:n lainsäädäntöön ja valtiosopimukseen	10
2	Säädösten kääntäminen englanniksi	13
2.1	Käännöksen kielestä	13
2.1.1	Velvoittavuuden kääntäminen	13
2.2	Säädöksen nimeäminen.....	13
2.3	Lainsäädäntösanasto.....	14
2.4	Käännöksen ulkoasu.....	15
2.5	Säädöskäännösten oikeudellinen asema.....	19
2.6	Viittaukset lainkohtiin ja säädöksen osien numerointi.....	20
2.7	Viittaukset säädöksen sisällä ja säädösten välillä	20
2.8	Viittaukset EU-säädöksiin, vieraiden valtioiden säädöksiin, kansainvälisiin sopimukseen ja muihin virallisiin asiakirjoihin.....	21
2.9	Säädösmuutokset.....	22
2.10	Muuta huomioitavaa.....	22
2.11	Säädöskielen lähteitä.....	23
2.12	Käännöksen tekijänoikeuksista	24
3	Valtiosopimusten suomentaminen	25
3.1	Yleistä.....	25
3.2	Valtiosopimusten kääntämisessä muistettavaa.....	25
3.2.1	Sopimuksen nimi.....	26
3.2.2	Todistusvoimaiset kielet.....	26
3.2.3	Kääntämisen apuvälineet	26
	Muut valtiosopimukset	26
	Neuvotteluasiakirjat.....	27
	Aiheasantuntijat	27
	Kansallinen lainsäädäntö	27
	Valtiosopimussanasto	27
	Valtiosopimusopas	28
4	Palaute	29

1 Taustaa

Tähän oppaaseen on koottu tietoa ja ohjeita suomalaisten säädösten kääntämisestä englanniksi sekä valtiosopimusten kääntämisestä englannista suomeksi. Oppaan ovat koonneet valtioneuvoston käännös- ja kieliasiantuntijat, ja sitä ovat kommentoineet oikeusministeriön ja ulkoasiainministeriön säädös- ja sopimuskielen asiantuntijat. Opas julkaistaan sähköisesti valtioneuvoston kanslian verkkosivuilla, ja sitä päivitetään tarpeen mukaan.

Suomalaisia säädöksiä käännetään englanniksi kansainvälisen yleisön käyttöön sekä Suomessa että ulkomailla. Säädöskäännöksiä käyttävät esimerkiksi ulkomaiset ja suomalaiset viranomaiset, Euroopan unioni, kansainväliset ja kansalliset järjestöt, yritykset, yhteisöt ja yksityishenkilöt.

Oppaassa

- neuvotaan terminologiaa ja fraaseja, joita käännöksissä on käytettävä
- kerrotaan, kuinka säädökset on nimettävä
- kerrotaan, kuinka merkitään otsikot, viittaukset ja numerointi
- annetaan joitakin kielenkäyttöohjeita
- valotetaan Suomen lainsäädännön suhdetta EU:n lainsäädäntöön kääntämisen näkökulmasta
- neuvotaan valtiosopimusten suomentamisessa käytettävää terminologiaa ja fraseologiaa.

Oppaan lisäksi on noudatettava kahta erikseen julkaistua ja päivitettävää ohjetta:

Lainsäädäntösanastoa (<http://vnk.fi/documents/10616/343825/Lainsaadantosanasto.pdf/4116fc9d-94b5-47de-ba23-39a5c6f8f94a>, <https://mot.kielikone.fi/mot/valter/netmot.exe>) ja *Valtiosopimusten suomentaminen* -ohjetta ja sen sanastoa (<http://www.finlex.fi/data/muut/valtiosopimussanasto.pdf>).

Oppaan ohjeistusta on noudatettava kaikissa säädöskäännöksissä ja valtiosopimusten suomennoksissa.

Lainsäädäntöä käännettäessä hyödyllisiä lähteitä ovat muuan muassa

- *Eduskuntasanasto, Valtioneuvoston sanasto ja Tuomioistuinsanasto* ja muut sanastot, jotka löytyvät valtioneuvoston Valter-termipankista: www.valter.fi, sekä
- *English Style Guide: A Handbook for Translators, Revisors and Authors of Government Texts*: <http://vnk.fi/kaannos-ja-kielipalvelut/sanastot>
- muut valtioneuvoston kanslian kokoamat sanastot ja ohjeet, jotka löytyvät valtioneuvoston kanslian sivuilta: <http://vnk.fi/kaannos-ja-kielipalvelut/sanastot>.

1.1 Lainsäädäntöprosessi

Suomen lainsäädäntöprosessin kuvaus löytyy Finlex-verkkopalvelusta:

<http://lainvalmistelu.finlex.fi/>

Lisätietoa suomenkielisen lakitekstin valmistelusta löytyy *Lainkirjoittajan oppaasta*.

Siinä kerrotaan esimerkiksi säädösten rakenteesta ja lakikielen vaatimuksista:

<http://lainkirjoittaja.finlex.fi>

1.2 Suomen lainsäädännön suhde EU:n lainsäädäntöön ja valtiosopimukseen

Euroopan unionin lainsäädäntö

Euroopan unionin jäsenvaltiona Suomi on velvollinen panemaan EU:n säädökset täytäntöön tarvittavilta osin. Siksi Suomen lainsäädäntö sisältää usein EU-lainsäädännöstä peräisin olevia termejä ja ilmauksia sekä myös pitempiä suoria lainauksia. Vastaavia englanninkielisiä EU-säädösten termejä, ilmauksia ja lainauksia on käytettävä suomalaisen säädöksen käännöksessä mahdollisimman muuttamattomina, jotta kansallisen säädöksen ja EU-säädöksen välinen sisältöyhteys säilyy.

Jos suomalainen säädös tai sen muutos perustuu joiltakin osin tai kokonaan EU-lainsäädäntöön, tämä käy ilmi suomalaista säädöstä tai säädösmuutosta koskevasta hallituksen esityksestä, joka löytyy esimerkiksi Finlex-verkkopalvelun Hallituksen esitykset -osiesta (<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/>). Vastaavat vieraskieliset termit ja tekstinosat löytyvät erikielisinä EU:n toimielinten Eur-Lex-säädöstietokannasta (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>).

Eur-Lex-tietokanta säädösten erikielisinä teksteineen on käyttökelpoinen tietolähde käännosvastineiden hakua ja vertailua varten silloinkin, kun käännettävällä säädöksellä ei panna täytäntöön EU:n lainsäädäntöä. On kuitenkin huomattava, ettei termin käsitteisyys aina ole sama kansallisessa säädöksessä ja EU-säädöksissä, koska termit viittaavat kahden eri oikeusjärjestelmän käsitteisiin. Esimerkiksi Suomen asetus käännetään englanniksi vastineella "decree", kun taas Euroopan unionin asetus on "regulation".

Sekä kansalliset että EU:n säädökset sisältävät usein käsitteiden määritelmiä. Jollei suomalaisen käsitteen sisältöä määritellä itse säädöksessä tai se ei selviä kontekstista, käsitteitä koskevaa taustatietoa löytyy usein asianomaisesta hallituksen esityksestä (<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/>). Vastaavat EU:n säädösten valmisteluasiakirjat ovat Eur-Lex-tietokannassa (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>).

LÄHTEITÄ:

Finlex-verkkopalvelun Hallituksen esitykset -osio:

<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/>

EU:n toimielinten Eur-Lex-portaali:

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

Euroopan unionin toimielinten IATE-termipankki:

<http://iate.europa.eu>.

Valtiosopimukset

Suomalainen säädös tai sen osa saattaa perustua joko Suomen valtion tai Euroopan unionin tekemän valtiosopimuksen voimaansaattamiseen ja täytäntöönpanoon ja sisältää sopimuksesta peräisin olevia termejä, ilmaisuja ja myös suoria lainauksia. Valtiosopimuksen yhteys kansalliseen säädökseen selviää säädöstä tai sen muutosta koskevasta hallituksen esityksestä (<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/>). Jotta kansallisen säädöksen ja valtiosopimuksen välinen sisältöyhteys säilyy säädöksen käännoksessä, säilytetään valtiosopimuksesta peräisin olevat tekstinosat käännoksessä mahdollisimman muuttamattomina.

Suomen valtion voimaan saattamat valtiosopimukset julkaistaan Suomen säädöskokoelman sopimussarjassa suomen- ja ruotsinkielisinä (<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/>). Jos suomi ja ruotsi eivät ole sopimuksen todistusvoimaisia kieliä, sopimus julkaistaan lisäksi ainakin yhdellä todistusvoimaisella kielellä, useimmiten englanniksi. EU:n ulkosuhdesopimukset löytyvät Eur-Lex-tietokannasta (<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>).

Muita alkukielisten valtiosopimustekstien lähteitä ovat sopimusten tallettajien (esimerkiksi Yhdistyneet kansakunnat ja Euroopan neuvosto) kotisivut.

Ulkoasiainministeriön julkaisemasta ohjeesta *Valtiosopimusten suomentaminen* on valtiosopimussanastoineen hyötyä myös käännettäessä säädöksiä englanniksi (<http://www.finlex.fi/data/muut/valtiosopimussanasto.pdf>). Ohje löytyy myös tämän oppaan luvusta 5 *Valtiosopimukset*.

LÄHTEITÄ:

Suomen säädöskokoelman sopimussarja Finlex-verkkopalvelussa:

<http://www.finlex.fi/fi/sopimukset/>

Euroopan neuvoston sopimussarja:

<http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list>

Yhdistyneiden kansakuntien sopimussarja:

<https://treaties.un.org/pages/UNTSONline.aspx?id=1>

2 Säädösten kääntäminen englanniksi

2.1 Käännöksen kielestä

Kun säädöksiä käännetään vieraille kielille, olennaisinta on välittää säädöksen asiasisältö tarkasti ja ymmärrettävästi vastaanottajalle. Vältä käännöksessä vanhentuneiden sanojen ja ilmaisujen käyttöä. Ilmaise sisältö mahdollisimman selkeästi kuitenkin vaarantamatta tekstin merkitystä ja muodollisuutta. Noudata *Lainsäädäntösanastoa*.

2.1.1 Velvoittavuuden kääntäminen

Shall-apuverbiä suositellaan käytettäväksi vain silloin, kun on kyse veloitteen asettavasta säännöksestä (ts. kun suomen kielen indikatiivi on korvattavissa I partisii-pin passiivilla, *on tehtävä*). Muulloin käytä indikatiivin preesenssiä. *Must*-apuverbin tai *is to be* -rakenteen käyttöä ei pääsääntöisesti suositella.

2.2 Säädöksen nimeäminen

Nimeä säädös seuraavasti:

Xxx Act

FI: Poliisilaki

EN: Police Act

Act on xxxx

FI: Laki ammattipätevyyden tunnustamisesta

EN: Act on the Recognition of Professional Qualifications

Decree of the Ministry of (nimi) on xxxx

FI: Ympäristöministeriön asetus pohjarakenteista

EN: Decree of the Ministry of the Environment on Foundation Structures

Government Decree on xxxx

FI: Valtioneuvoston asetus ammattipätevyyden tunnustamisesta

EN: Government Decree on the Recognition of Professional Qualifications

Sovi säädöskäännöksen nimestä yhdessä valtioneuvoston kanslian vieraiden kielten yksikön kieliasiantuntijoiden kanssa, sähköposti: englanti@vnk.fi.

2.3 Lainsäädäntösanasto

Lainsäädäntösanaston tarkoituksena on yhtenäistää englanninkielisiä käännöksiä ohjaamalla ja helpottamalla kääntämistä suomesta tai ruotsista englantiin sekä tukea käännösten tarkastamista. Sanastoon on sisällytetty lakitekniisiä peruskäsitteitä sekä yleisimpiä säädösteksteissä esiintyviä ilmauksia. Suomen- ja ruotsinkieliset termit ja ilmaukset ovat peräisin voimassa olevasta lainsäädännöstä. Sanastossa annettuja englanninkielisiä vastineita ja mallilauseita on käytettävä säädöskäännöksissä, konteksti huomioon ottaen.

Sanasto on laadittu alun perin oikeusministeriön asettamassa työryhmässä (vuosina 2001–2002). Sitä täydennettiin valtioneuvoston kanslian johdolla ministeriöiden englannin kieliasiantuntijoista muodostuneen ryhmän työnä (vuosina 2010–2015). Päivittäminen jatkuu valtioneuvoston kanslian käännös- ja kielitoimialalla. Sanaston uusimmat päivitykset painottuvat fraaseihin, joita on sekä termien yhteydessä esimerkkeinä että sanaston lopussa luettelona.

Lainsäädäntösanasto on käytettävissä pdf-versiona valtioneuvoston kanslian verkkosivuilla (<http://vnk.fi/documents/10616/343825/Lainsaadantosanasto.pdf/4116fc9d-94b5-47de-ba23-39a5c6f8f94a>).

Myös *Tuomioistuinsanasto* ja *Valtiosopimussanasto* tarjoavat apua säädösten kääntäjille. Ne ovat käytettävissä pdf-tiedostoina Finlexissä (<http://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/>). *Tuomioistuinsanasto* on käytettävissä Valtioneuvoston termipankki Valterissa, www.valter.fi, joka tarjoaa myös muuta termistöä, esim. *Eduskuntasnanaston*. Hallinnon termistöä löytyy myös valtioneuvoston kanslian kielitoimialan Sanastot ja ohjeet -verkkosivulta (<http://vnk.fi/kaannos-ja-kielipalvelut/sanastot>).

2.4 Käännöksen ulkoasu

Käännöksen ulkoasun on oltava seuraavien ohjeiden mukainen.

- Säädöskäännöksissä noudatetaan *Lainsäädäntösanaston* termejä ja ilmaisuja:
<http://vnk.fi/documents/10616/343825/Lainsaadantosanasto.pdf/4116fc9d-94b5-47de-ba23-39a5c6f8f94a>.

Mallisivut (s. 16–18):

- Säädöskäännös on ulkoasultaan mallisivujen näköinen lihavoiteinen:
 - > Fontti: Tahoma 11, ei tavutusta, riviväli: 1,5
 - > Vasempaan yläkulmaan kirjoitetaan mallisivulla näkyvä teksti.
 - > Viitattaessa säädöksiin säädösnumero merkitään seuraavasti: säädöksen numero ja sen julkaisuvuosi (esim. 872/2011); päivämäärää ei merkitä, vaikka se olisi suomenkielisessä tekstissä, El näin: 22.7.2011/872.
 - > Säädöstekstin alussa oleva fraasi
 - ”Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään” käännetään englanniksi ”By decision of Parliament, the following is enacted:”
 - ”[Ministeriön nimi] päätöksen mukaisesti säädetään” käännetään englanniksi: ”By decision of the [name of the Ministry], the following is enacted...”
 - ”Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti säädetään” käännetään englanniksi: ”By decision of the Government, the following is enacted...”
 - > Säädöksen lopussa olevien voimaantulo- ja/tai siirtymäsääntösten jälkeen tulevia allekirjoituksia ja muutossäädösten voimaantuloa ja soveltamista koskevia tietoja ei käännetä, ellei sitä erikseen pyydetä.
 - > Säädöksen osiin viitataan tekstissä seuraavasti: ”chapter 1, section 2, subsection 3, paragraph 4, subparagraph a” (katso myös luku 2.6).
 - > Jos pykälässä on kirjain, esim. ”2a”, numero ja kirjain kirjoitetaan yhteen.
 - > Säädösmuutokset merkitään seuraavasti:
 - säädöksen nimen alle, säädöksen numeron jälkeen kirjoitetaan myös sen säädöksen numero, johon asti säädöksen muutoksia on käännöksessä seurattu (esim. ”872/2011; amendments up to 1168/2013 included”)
 - Jos muutos koskee kokonaista pykälää tai lukua, merkitään muutossäädöksen numero pykälän tai luvun numeron jälkeen samalle riville.
 - jos muutos koskee vain yhtä momenttia tai kohtaa/alakohtaa, merkitään muutossäädöksen numero tämän momentin tai kohdan/alakohdan tekstin jälkeen
 - jos muutos kumoaa esim. kokonaisen pykälän, kumoaminen merkitään seuraavan mallin mukaisesti: ”Section 3 was repealed by Act 1230/2013.”

- Englanninkielisiä säädöksiä ja säädösten nimien käännöksiä löytyy Finlex-säädös-tietopankista (<https://www.finlex.fi/fi/laki/kaannokset/>). Jos käännöstä ei löydy, sitä voi kysyä valtioneuvoston kanslian vieraiden kielten yksiköstä (englanti@vnk.fi). Osa Finlexissä olevista käännöksistä on hyvin vanhoja, joten käännöksen ulkoasussa noudatetaan aina oheisia malleja, ei Finlexissä olevien säädöskään-
nosten ulkoasua.

MALLISIVUT

SÄÄDÖSKÄÄNNÖKSEN ALKU:

Translation from Finnish
Legally binding only in Finnish and Swedish
Ministry of the Interior, Finland

Kommentti [v1]: Vasempaan yläkulmaan kirjoitetaan aina tämä teksti, jossa on viimeisellä rivillä vastuuministeriön nimi.

Police Act
(872/2011; amendments up to 1168/2013 included)

Kommentti [v2]: Säädösnumero ilman päivämäärää sekä mahdolliset muutokset.

Chapter 1

General provisions

Section 1

Police duties

The duty of the police is to secure the rule of law; maintain public order and security; prevent, detect and investigate crimes; and submit cases to prosecutors for consideration of charges. The police work in cooperation with other public authorities and with communities and residents in order to maintain security, and they engage in international cooperation pertaining to their duties.

The police also perform licensing functions and other tasks separately provided by law, and provide individuals with such assistance as falls within their duties. If there are reasonable grounds to believe that someone has gone missing or has been the victim of an accident, the police shall take any action necessary to find that person.

Provisions on the criminal investigation of offences are laid down in the Criminal Investigation Act (805/2011), and provisions on the coercive measures used in the criminal investigation of offences are laid down in the Coercive Measures Act (806/2011).

Section 2

Respecting fundamental and human rights

The police shall respect fundamental and human rights and, in exercising their powers, choose from all reasonable options the course of action that best asserts these rights.

Section 3

Principle of proportionality

Police action shall be reasonable and proportionate with regard to the importance, danger and urgency of the duty; the objective sought; the behaviour, age, health and other specifics of the person targeted by the action; and other factors influencing the overall assessment of the situation.

Section 4

Principle of minimum intervention

The police shall not take action that infringes anyone's rights or causes anyone harm or inconvenience more than is necessary to carry out their duty.

* * * * *

Gathering intelligence from telecommunications networks

Section 5

Telecommunications interception and the preconditions for it

Telecommunications interception means the audio monitoring, recording and other handling of messages received by or sent from a network address or terminal end device via a public communications network referred to in the Communications Market Act (393/2003) or a communications network connected to it, for the purpose of establishing the content of the message and the related identification data referred to in section 8. Telecommunications interception may only target messages from or intended for a person if there are reasonable grounds to believe that he or she would commit an offence specified in subsection 2.

To prevent an offence, the police may be authorised to target telecommunications interception at a network address or terminal end device in the possession of a person or presumed to be otherwise used by the person if on the basis of the person's statements, threats or behaviour there are reasonable grounds to believe that he or she would commit the following:

- 1) **compromising** the sovereignty of Finland;
- 2) incitement to war;
- 3) treason, aggravated treason;
- 4) espionage, aggravated espionage;

*Kommentti [v3]:
kohdat numeroidaan
kuten suomeksikin.*

- 5) disclosure of a national secret;
- 6) unlawful intelligence operations;
- 7) an offence committed with terrorist intent, as referred to in chapter 34a, section 1, subsection 1, paragraphs 2–7 or section 1, paragraph 2 of the Criminal Code;
- 8) preparation of an offence to be committed with terrorist intent;
- 9) directing of a terrorist group;
- 10) promotion of the activity of a terrorist group;
- 11) provision of training for the commission of a terrorist offence;
- 12) recruitment for the commission of a terrorist offence; or
- 13) financing of terrorism.

*Kommentti [v4]:
Numero ja kirjain kirjoitetaan yhteen.*

*Kommentti [v5]:
"section" kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella tekstin sisällä (samoin chapter, subsection, paragraph ja subparagraph).*

Kommentti [v6]: Jos muutos koskee vain yhtä momenttia, merkitään viittaus tämän momentin jälkeen.

(1168/2013)

The police may also be given authorisation for telecommunications interception if this is necessary to avert an immediate serious danger to life or health.

Section 6 (1168/2013)

Obtaining data other than through telecommunications interception

If it is likely that a message referred to in section 5 and the related identification data can no longer be obtained through telecommunications interception, the police may be authorised, in order to prevent an offence, to obtain data held by a telecommunications operator or a corporate or association subscriber subject to the preconditions laid down in section 5.

2.5 Säädoskäännösten oikeudellinen asema

Suomen lainsäädäntö on oikeudellisesti sitova vain suomen ja ruotsin kielillä, eikä vieraille kielille tehdyillä säädoskäännöksillä ole lain voimaa. Lisää sen vuoksi jokaisen englanninkielisen käännöksen vasempaan yläkulmaan seuraava merkintä:

Translation from Finnish
Legally binding only in Finnish and Swedish
Ministry of XXX, Finland

2.6 Viittaukset lainkohtiin ja säädöksen osien numerointi

Säädöskäännöksissä noudatetaan lainkohtiin viitattaessa suomenkielisen säädöksen merkitsemistapaa. Aiemmasta suosituksesta poiketen englanninkielisen käännöksen momentteja ei numeroida. Näin ollen ns. lyhyen kaavan mukaisia viittauksia (kuten section 1(2)(3)) ei käytetä, vaan viittaukset kirjoitetaan suomen tapaan auki. Viittauksissa käytetään luettelomaista, pilkuin erotettua merkitsemistapaa: chapter 1, section 2, subsection 3, paragraph 4, subparagraph a. Useampien pilkkuja sisältävien viittausten ketjut voi selvyiden vuoksi erottaa toisistaan puolipisteellä. Viittauksissa voi lauserakenteen sitä edellyttäessä käyttää myös pidempää muotoa: in paragraph 4 of subsection 3 of section 2.

ESIMERKKEJÄ:

FI: ...sen estämättä, mitä joukkorahoituslain 4 luvun 2 §:n 1 momentissa ja 4 §:ssä säädetään.

EN: ...notwithstanding the provisions of chapter 4, section 2, subsection 1 and section 4 of the Crowdfunding Act.

FI: ... ainoastaan 1–4 ja 32 §, 39 §:n 3 momentti, 40 §:n 1 ja 3 momentti, 42 §, 44 §:n 2 kohta, 45–47 §, 48 §:n 2 momentti sekä 50 ja 51 §.

EN: ... only sections 1–4 and 32; section 39, subsection 3; section 40, subsections 1 and 3; section 42; section 44, paragraph 2; sections 45–47; section 48, subsection 2; and sections 50 and 51.

2.7 Viittaukset säädöksen sisällä ja säädösten välillä

Säädöskokoelmanumeroihin viitattaessa merkintätapa on: säädöksen numero ja sen julkaisuvuosi neljällä numerolla (esim. 357/2009). Myös silloin, kun suomenkielisessä lakitekstissä viitataan säädökseen merkinnällä, joka sisältää säädöksen antamispäivän, esim. 17.2.2009/206, merkitse säädöksen numero käännöksessä muotoon 206/2009.

Viitattaessa muuhun lainsäädäntöön käytä säädösten nimistä yleisesti käytössä olevaa englanninkielistä nimeä. Säädösten vieraskielisten nimien ensisijainen lähde on Finlex.

Aiemmasta suosituksesta poiketen myös säädöksen johdantokappale (Esim. *Eduskunnan päätöksen mukaisesti...*) käännetään englanniksi. Sen mallikäännös löytyy *Lainsäädäntösanastosta* (tämän oppaan luku 2.3.) Alkuperäistekstissä mahdollisesti esiintyvää allekirjoitusta tai allekirjoituksen jälkeen tulevia listauksia hallituksen esityksistä ei käännetä. Myöskään muutossäädösten voimaantuloa ja soveltamista koskevia tietoja ei käännetä, ellei sitä erikseen pyydetä.

2.8 Viittaukset EU-säädöksiin, vieraiden valtioiden säädöksiin, kansainvälisiin sopimuksiin ja muihin virallisiin asiakirjoihin

Kun säädöksissä viitataan virallisiin asiakirjoihin, kuten EU-säädöksiin, vieraiden valtioiden säädöksiin tai kansainvälisiin sopimuksiin, käytä sitä asiakirjan nimen ja osien (artiklat jne.) kirjoitusasua ja -käytäntöä, joita itse alkuperäisessä asiakirjassa käytetään.

Jos asiakirjan tai sen osan nimi kirjoitetaan itse asiakirjassa isoin/pienin alkukirjaimin, käytä tätä autenttista kirjoitusasua. Viitattaessa asiakirjojen osiin käytä samaa jaottelua ja kirjoitusasua kuin siinä viitattavan asiakirjan kieliversiossa, jonka kielelle käänös tehdään. Jos esim. viitattavassa englanninkielisessä asiakirjassa on "Article XI" roomalaisin numeroin, kirjoita näin, vaikka asiakirjan suomennoksessa olisi "11 artikla" latinalaisin numeroin. Jos alkuperäisessä viitattavassa tekstissä noudatetaan sulullista merkintätapaa "Article 9(2)", käytä tätä merkintätapaa, vaikka suomenkielisessä tekstissä viittaus olisi kirjoitettu auki "9 artiklan 2 kohta".

Kansainvälisiin sopimuksiin ja EU-säädöksiin yms. viitataan suomenkielisissä oikeudellisissa teksteissä useimmiten niiden alkuperäisellä nimellä, jolloin myös käänöksessä käytetään tätä autenttista nimeä käänöksen kielellä. Jos kuitenkin kansainvälisen sopimuksen nimestä käytetään vakiintunutta lyhytnimeä, esim. "Geneven yleissopimukset" (kuten mm. rikoslaisa käytetään), käytä vastaavaa vakiintunutta käänöskielistä lyhytnimeä "Geneva Conventions".¹

1 Näiden viralliset nimet ovat

- Convention (I) for the Amelioration of the Condition of the Wounded and Sick in Armed Forces in the Field. Geneva, 12 August 1949
- Convention (II) for the Amelioration of the Condition of Wounded, Sick and Shipwrecked Members of Armed Forces at Sea. Geneva, 12 August 1949
- Convention (III) relative to the Treatment of Prisoners of War. Geneva, 12 August 1949 ja
- Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War. Geneva, 12 August 1949.

2.9 Säädosmuutokset

Pääperiaate on, että Finlexissä julkaistaan käännöksinä kokonaisia säädöksiä ja mahdolliset muutokset sisällytetään perussäädöksen käännökseen. Erillisiä muutossäädöksiä käännetään vain ministeriön pyynnöstä.

Säädosmuutoksia, kuten kumoamista, koskevia termejä ja fraaseja löytyy *Lainsäädäntösanastosta*.

Merkitse säädosmuutokset seuraavasti:

- Liitä säädöskäännöksen ensimmäiselle sivulle, säädöksen nimen alle ja säädöksen numeron jälkeen, sen säädöksen numero, johon asti säädöksen muutoksia on käännöksessä seurattu (amendments up to xx/yyyy included).
- Jos säädosmuutos koskee kokonaista pykälää tai lukua, merkitse muutossäädöksen numero pykälän tai luvun numeron jälkeen samalle riville. Jos muutos koskee vain yhtä momenttia tai kohtaa/alakohtaa, merkitse muutossäädöksen numero tämän momentin tai kohdan/alakohdan tekstin jälkeen.
- Jos muutos kumoaa kokonaisen pykälän, käännä se seuraavan mallin mukaisesti (riippumatta siitä, onko teksti kirjoitettu kursivilla): 2 § on kumottu lailla 30.4.1999/552 > Section 2 was repealed by Act 552/1999.

Katso myös tämän oppaan luku 2.4. *Käännöksen ulkoasu*.

2.10 Muuta huomioitavaa

Jos säädöksessä on suomen- tai ruotsinkielinen sana, joka täytyy säilyttää alkukielisenä kohdetekstissä, ratkaistaan tilanne tapauskohtaisesti. Ensimmäisessä esimerkissä sana on käännetty englanniksi sulkeisiin. Toisessa esimerkissä suomen-, ruotsin- ja englanninkieliset sanat esiintyvät kaikki alkutekstissä, ja ne kaikki on myös sisällytetty käännökseen.

Esimerkki 1 (Sisäministeriön asetus poliisin virkapuvusta 1106/2013): Kenttähaalarin, kesäkenttähaalarin, kenttäpuseron, toppatakin, virkapaidan, pikepaidan ja villapuseron hihoissa on poliisin tunnuskuvalle varustetut hihamerkit, joiden alapuolella on laatta, jossa lukee VARTIJA – VÄKTARE”

Käännös: ... the words VARTIJA – VÄKTARE (in English: guard)

Esimerkki 2 (Valtioneuvoston asetus maakaasun käsittelyn turvallisuudesta 551/2009): ”Kaivantoon laskettu putki merkitään keltaisella

merkintänuhalla, jossa lukee MAAKAASU tai NATURGAS tai NATURAL GAS" (551/2009)

Käännös: ... MAAKAASU or NATURGAS or NATURAL GAS

Viitattaessa säädösten nimiin käytetään niiden käännöskielisiä nimiä kokonaisuudessaan, jos myös suomenkielisessä tekstissä on käytetty koko nimeä. Jos säädöksiin viitataan suomenkielisessä tekstissä lyhennetyllä nimellä, käytetään vastaavaa lyhyttä käännöskielistä nimeä. Jos siis suomenkielisessä tekstissä puhutaan esim. "Suomen perustuslaista", käytetään nimeä "The Constitution of Finland", kun taas pelkästä "perustuslaista" käytetään nimeä "The Constitution".

Jos käännöksessä käytetään tekstiä esim. Finlexissä olevista englanniksi käännettyistä säädöksistä, käännöksen mahdollisia virheitä tai puutteita voi tarvittaessa korjata.

2.11 Säädoskielen lähteitä

Vieraskielisiä säädöskäännöksiä on saatavissa kääntämisen avuksi useista maista, mutta laajoja käännöskokoelmia löytyy vain muutamien maiden lainsäädännöstä. Alla olevan luettelon verkkosivustot sisältävät mittavan määrän säädöskäännöksiä lähinnä englannin kielellä.

EU:n lainsäädäntöä eri kielillä

<http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

Åländsk lagstiftning (ruotsiksi)

www.regeringen.ax/lag.pbs

Ruotsin säädösten käännöksiä englanniksi

<http://www.government.se/legal-documents/>

Norjan säädösten käännöksiä englanniksi

www.lovdato.no/info/lawdata.html

Tanskan säädösten käännöksiä englanniksi

<http://kub.kb.dk/c.php?g=91546&p=885577>

Ison-Britannian lainsäädäntö

www.opsi.gov.uk/legislation/uk

Ranskan lainsäädäntöä ja säädösten käännöksiä mm. englanniksi

<https://www.legifrance.gouv.fr/Traductions>

<https://www.legifrance.gouv.fr/Traductions/en-English>

Saksan säädösten käännöksiä englanniksi

<http://germanlawarchive.iuscomp.org/>

Itävallan säädösten käännöksiä englanniksi

www.ris.bka.gv.at/englische-rv/

Viron säädösten käännöksiä englanniksi

<https://www.riigiteataja.ee/en/>

Latvian säädösten käännöksiä englanniksi

www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/oeur/lxwelat.htm

Liettuan säädösten käännöksiä englanniksi

http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3803&p_k=2

N-Lex – EU:n kansallisten säädöstietokantojen portaali

<http://eur-lex.europa.eu/n-lex/>

Ulkomaisia säädöstiedon lähteitä

[https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/](https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/ulkomainen_oikeus/Sivut/default.aspx)

[ulkomainen_oikeus/Sivut/default.aspx](https://www.eduskunta.fi/FI/tietoaeduskunnasta/kirjasto/aineistot/ulkomainen_oikeus/Sivut/default.aspx)

2.12 Käännöksen tekijänoikeuksista

Tekijänoikeuslain (404/1961) 9 §:n mukaan viranomaisen tai muun julkisen toimielimen tekemiin tai teettämiin lakien, asetusten, valtiosopimusten ja viranomaispäätösten käännöksiin ei kääntäjällä ole tekijänoikeutta. Muihin kuin viranomaisten käännöksiin voi käännöksen tekijällä olla teostasoedellytysten täytyessä itsenäinen tekijänoikeus.

3 Valtiosopimusten suomentaminen

3.1 Yleistä

Valtiosopimukset ovat osa valtiosisäistä oikeusjärjestystä. Ne käännetään Suomessa kansalliskielille ja julkaistaan säädöskokoelmassa suomeksi, ruotsiksi ja vähintään yhdellä todistusvoimaisella kielellä. Tästä poikkeuksena ovat EU-sopimukset, jotka julkaistaan säädöskokoelman sopimussarjassa vain suomeksi ja ruotsiksi. Muut kielet ovat saatavissa EU:n virallisesta lehdestä. Ne valtiosopimukset, joissa myös Euroopan unioni on osapuolena, suomennetaan ja ruotsinnetaan tavallisesti EU:n toimielimissä. Valtioneuvoston kanslia ja EU:n käännösyksiköt seuraavat koordinoitusti toistensa käytäntöjä valtiosopimusten suomentamisessa, jotta sopimusten ilmaisukäytäntö säilyy yhdenmukaisena.

Yleisohjeena kansainvälisten sopimusten suomentamisessa on, että suomennoksessa tulee käyttää tavanomaista selkeää säädöskieltä. Koska sopimusten ilmaisukäytäntö kuitenkin poikkeaa joiltakin osin lainsäädännön käytännöistä, ulkoasiainministeriön oikeuspalvelu on koonnut ohjeen *Valtiosopimusten suomentaminen* (<http://www.finlex.fi/data/muut/valtiosopimussanasto.pdf>), johon on koottu yleisimpiä kansainvälisissä sopimuksissa esiintyviä vakioilmauksia ja termejä sekä ohjeita niiden käytöstä. Ohjeen tarkoituksena on yhdenmukaistaa valtiosopimusten suomennosten ilmaisukäytäntöä sekä Suomessa että Euroopan unionin toimielimissä.

Yleistietoa valtiosopimusten valmistelusta ja voimaansaattamisesta Suomessa on ulkoasiainministeriön julkaisemassa *Valtiosopimusoppaassa* (<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=49367>).

3.2 Valtiosopimusten kääntämisessä muistettavaa

Ulkoasiainministeriön ja valtioneuvoston kanslian ohjeet sopimuksen nimestä, todistusvoimaisista kieliversioista ja apuvälineiden käytöstä ovat seuraavassa.

3.2.1 Sopimuksen nimi

Jos itse sopimustekstiä ei vielä ole suomennettu, selvitä tarvittaessa valtioneuvoston kanslian vieraiden kielten yksiköstä, onko sopimukselle kuitenkin jo annettu nimi valtioneuvoston esittelylistassa haettaessa neuvotteluvaltuuksia sopimusta varten, tai onko sille olemassa muu vakiintunut nimi. Vakiintuneeksi katsotaan esimerkiksi nimi, jota sopimuksesta on käytetty muissa valtiosopimuksissa tai EU-oikeudellisissa asiakirjoissa.

LÄHTEITÄ:

Finlexin valtiosopimusosio: <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/>

Eur-Lex: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

3.2.2 Todistusvoimaiset kielet

Valtiosopimus suomennetaan aina todistusvoimaisesta kielestä. Muita kieliversioita käytetään vertailulähteinä.

3.2.3 Kääntämisen apuvälineet

Muut valtiosopimukset

Valtiosopimus saattaa sisältää sanatarkasti samoja tekstinosa kuin muut saman aihepiirin tai järjestön sopimukset sekä viittauksia muihin sopimuksiin. Erityisesti valtiosopimusten pöytäkirjoissa viitataan niiden emosopimuksiin. Säilytä aiemmin suomennetut tekstiosuudet mahdollisuuksien mukaan muuttamattomina, jotta niiden oikeudellinen tulkinta säilyy yhdenmukaisena.

LÄHTEITÄ:

Finlexin valtiosopimusosio: <https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/>

Eur-Lex: <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html>

Euroopan neuvoston sopimussarja:

<http://www.coe.int/en/web/conventions/full-list>

Sveriges internationella överenskommelser (SÖ):

<http://www.regeringen.se/rattsdokument/sveriges-internationella-overenskommelser/>

Yhdistyneiden kansakuntien sopimussarja: <https://treaties.un.org/Pages/Home.aspx>

Neuvotteluasiakirjat

Valtiosopimukseen liittyvistä neuvotteluasiakirjoista esimerkiksi selitysmuistio auttaa usein tekstin merkityksen avaamisessa.

Aiheasiantuntijat

Ensisijaisia aiheasiantuntijoita ovat sopimuksen voimaansaattamisen valmistelija ja sopimusneuvotteluihin Suomen puolesta osallistuneet eri ministeriöiden edustajat.

Kansallinen lainsäädäntö

Käytä valtiosopimusten suomennoksissa ja ruotsinnoksissa sopimuksille ominaisten ilmausten lisäksi suomalaiseen lakikieleen vakiintuneita ilmauksia.

LÄHTEITÄ:

Finlex: <https://www.finlex.fi/fi/>

Lainkirjoittajan opas: http://www.oikeusministerio.fi/fi/index/julkaisut/julkaisuarkisto/1378370560107/Files/Lainkirjoittajan_opas_low_20130904.pdf

Svenskt lagspråk i Finland (Slaf): <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/79143>

Valtiosopimussanasto

Valtiosopimuksissa toistuvia termejä ja vakioilmauksia käyttöohjeineen on koottu *Valtiosopimusten suomentaminen* -ohjeeseen ja sen sanastoon (<http://www.finlex.fi/data/muut/valtiosopimussanasto.pdf>). Sopimusten termeistä ja vakioilmauksista voi kysyä myös valtiosopimukseen perehtyneiltä valtioneuvoston kanslian kääntäjiltä tai ulkoasiainministeriön EU- ja valtiosopimusoikeuden yksiköltä.

Valtiosopimusten suomentaminen -ohje löytyy Finlexistä: <http://finlex.fi/data/muut/valtiosopimussanasto.pdf>

YHTEYSTIEDOT:

Valtioneuvoston kanslian käännösyksiköt:
suomennokset: englanti@vnk.fi; venaja@vnk.fi
UM:n EU- ja valtiosopimusoikeuden yksikkö: OIK-20@formin.fi.

Valtiosopimusopas

Sopimusten kansalliseen valmisteluun ja voimaansaattamiseen liittyviä ohjeita ja asiakirjamalleja on ulkoasiainministeriön *Valtiosopimusoppaassa*:
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=42085>

4 Palaute

Palautetta tästä oppaasta voi lähettää osoitteeseen: englanti@vnk.fi

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI
PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO
p. 0295 16001
info@vnk.fi
vnk.fi/julkaisut

ISSN PDF 2490-1164
ISBN PDF 978-952-287-705-5